Ч. 14 (12.963). Львів, пятниця 22. січня 1932. Poeztowa opłata uiszczona ryczałtem. Рік LIII.

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

| | |
|---|---|
| Місячно | 5·00 зол. |
| Чвертьрічно | 14·00 „ |
| Піврічно | 26·00 „ |
| Річно | 48·00 „ |

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей. Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 25-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

# Урядова декляраціяв українській справі.

Львів, 20. січня 1932.

На засіданні бюджетової комісії варшавського сойму виголосив у суботу 16. січня 1932 р. міністер внутрішніх справ Перацький в імени польського уряду декларацію про польсько-українські відносини у Сх. Галичині. Цю декларацію передрукували ми у дослівному перекладі та назвали її історичним документом нашого часу. Тепер хочемо кинути сніп світла на цей документ, що не є першим і не є, думаємо, останнім у польській експериментаційній політикі супроти українського народу. Бож усім відомо, що мін. Перацький не сказав нічого новішого від того, що заявляли нераз не тільки його співпартійні бебістичні, але й інші позабебістичні, попередники. А вони все твердили, що для „льояльних меншостей" польська влада гарантує рівність перед правом і дбалість про особисту безпеку їх і їхнього майна. Але не тому назвали ми цю декларацію історичним документом наших днів, що мін. Перацький у ній нічого нового не сказав і не тому, що у змісті декларації підтвердив лишній раз примітивізм польського державно-політичного думання і не тому накінець, що аналогічно говорили на ту саму тему численні його попередники, але тому, що саме обговорювана декларація має свої специфічні причини й мотиви.

Прапричиною тієї декларації є та обставина, що відроджена Річпосполита від самого початку у совісти і праці найвідповідальніших за її долю репрезентантів відчувала та відчуває, що українська проблема є найслабшим і найнебезпечнішим її місцем, що вона є найбільшою перепоною при зусиллях над консолідацією польської держави в теперішніх її межах, і що вона, ця українська проблема є найбільшою колодою для Річипосполитої на шляху до того, щоби стати в міжнародніх відносинах одною з тих державних потуг, які малиб поважний вплив на хід міжнародньої політики і міжнародніх відносин взагалі. І тому то польські державні мужі стереотипно проголошують з парляментарної трибуни (чи в інший спосіб) для світу поверхові по суті заяви на тему рівности всіх перед правом і т. п. І тому всі польські міністри внутрішніх справ, кожний на свій спосіб, шукали між українцями прихильного резонансу на такі заяви, що нераз коштувало доволі дорого їх і польську державу. Ось звідки бралися в них всякі хлібоїди, Унси, Рап-и та їм подібні, штучно защіплювані на українському національному організмі сезонові, ефемеридні болячки. Безпосередньою причиною обговорюваної декларації є т. зв. „пацифікація" з осени 1930 р. Були в Польщі державні мужі, які бажали розвязати українську проблему при допомозі пацифікації, а якщо її таким чином не розвязати, то бодай упростити. Наслідком таких засобів поладнування української справи було те, що на міжнародньому терені, точніше в Союзі Народів почався формальний процес між українцями з Польщі і польською Річипосполитою. Саме за кілька днів повинен цей процес найти своє закінчення в Женеві. І з уваги на вислід цього процесу, з уваги на вимоги й неминучі потреби польської закордонної політики міністер Перацький проголосив від уряду цю декларацію. Ось чому вона набрала всіх прикмет історичного документу наших днів, документу, з якого завіває історичним анахронізмом, документу, що стоїть у яскравій суперечности з духом наших часів, документу, що підважує підвалини, на яких теоретично побудований Союз Народів, і накінець документу, що є тільки випливом повоєнного дипльоматичного конвенансу, а не виплодом солідного, згідного з духом часу політичного думання відповідальних за долю держав і народів державних мужів.

Колиб ми бажали уложити відношення між цілями декларації та її змістом, то вийшов би дивогляд. Бо те відношення виглядалоб хіба так як міліярд до нулі, при чому очевидно міліярдом булиб ті цілі, які хоче осягнути Річпосполита декларацією, а нулею цей її зміст. Коли міністер Річипосполитої хоче при допомозі цифр про зріст нашої кооперації в Польщі і дат про розвиток „Просвіт" переконати світ, що українцям у Польщі, мовляв, добре дієтьсся, що вони не тільки не зазнають ніякого гнету, але навпаки завдячують ці досягнення польській політичній толеранції, то з рівним правом міг би після пацифікації сказати й те, що заслугою польської національної толеранції є і той факт, що українці ще взагалі живуть у Польщі. Але світ знати мусить, що як ніякою заслугою польського режіму не є той факт, що ми ще жиємо, так також ніяким випливом польської національної толеранції в політиці не є і той факт, що українці власними зусиллями та працею при поважних, затяжних і постійних перепонах з польського боку дійшли до таких, а не інших досягнень у ділянці господарській та освітній.

Тут треба ствердити, що те, що нібито заповіла для українців декларація далеко не покривається, ось хоч би у шкільній ділянці, навіть з тим, що гарантують національним меншостям договори про права діяспорних національних меншостей. А ці договори про права меншостей загарантовані і польською конституцією. Отже декларація заповідає менше ніж польська конституція. Але річ у тім, що українці в Польщі мають загарантовані далеко інші, богато ширші та добре польським державним мужам відомі права. Про них польський міністер не мав сміливости згадати ні словом, забув навіть, що в 1922 р. перед рішенням Ради Амбасадорів з 14. березня 1923 р. польський законодатний сойм приняв закон про т. зв. воєвідську автономію на території східньо-галицьких воєвідств і про заснування українського університету. Якоюж примітивною по суті є ця декларація навіть у порівнанні зі згаданим польським законом з 26. вересня 1922 р., ухваленим теж виключно і єдино для потреб польської закордонної політики, а не для направи відносин у Річипосполитій!

Та вже найдивогляднішим є в декларації місце, де говориться про те, що, мовляв, „з факту етнічної відрубности" не можна робити висновків про якісь привілеї! Виходилоб, що українці хочуть привілеїв. Абсурд! У польській державі упривілеєними є поляки, бо, крім усяких правних гарантій, які, теоретично річ беручи, повинні прислугувати в усіх державах, отже і в Польщі усім без ріжниці національности громадянам, вони мають свою державу. Українці не потребують ніяких привілеїв, але як національний колектив, як нарід, що опинився у Польщі в наслідку програної війни, вимагають повністи прав для всебічного національного розвитку, вимагають виконання Польщею взятих на себе зобовязань. Обіцянками про забезпечування виключно особистих, шкурних інтересів поодиноких одиниць української проблеми в Польщі розвязати не можна, бо український нарід, як цілість, творить суцільний організм, що у своєму життї та розвитку керується власними природними законами, яких не зломить ніяка сила.

# Маленьке враження довгої заяви...

**Польська преса про суботняшню декларацію мін. Перацького в українській справі.**

### „ВИІМКОВЕ ПРАВО ДЛЯ ПОЛЬСЬКОГО НАРОДУ"...

Як можна було сподіватися, заява міністра Перацького викликала противлежно-пропорціональне враження до її довжини і до патосу її тону. Надзвичайно знаменний факт: голоси польської преси з приводу тої „програмової" заяви уряду є далеко тихіші і скромніші, ба навіть якісь зніяковілі, в порівнанні з галасом, який польська преса знімала *перед* його заявою, в її вижиданні. Так і почувається, що сам польський політичний табор одинаково ендецький як і демократичний, є заскочені млявістю і беззмістовістю заяви, з якою трудно й полемізувати, така вона бліда, така трафаретна, така політично примітивна. Всеж, поминути її мовчанкою польська преса не може і тому маємо перед собою цілу стирку газет, які присвячують їй більше або менше місця. Вибираємо кілька голосів, цікавіших і важливіших з уваги на табор, який репрезентують.

І так центральний ендецький орган „Ґазета Варшавска" з 19. ц. м. у передовій статті *„На лихій дорозі"* не згадує про ніяку радикальну зміну польської політичної думки в українській проблемі, признає згори, що заява мін. Перацького була „загальникова" і добачує в ній лише вказівку,

„що уряд рішився на низку ходів, призначених на скріплення українського елементу".

„Ґаз. Варш." впевняє, що всі реформи, хоч би й пішли у практичному виконанні досить далеко(?)

будуть радше признані українським націоналістичним табором, як здобича, придбана завдяки безоглядній боротьбі, однаково на внутрішнім терені, як і на терені Ліги Націй. Заповідь реформи приходить саме тепер, коли українська скарга на неправильну поведінку польських властей підчас „пацифікації" Сх. Галичини спочиває у Секретаріяті Ліги Націй і ще не є полагоджена.

Однак найважнішим моментом у заяві міністра „Ґаз. Варш." вважає пропущення „підставової речі в проблемах державної політики супроти національних меншин".

Цією підставовою річчю є ствердження, що побіч рівних прав, загарантованих конституцією кожному громадянинові без ріжниці віри й національности, істнує для польської збірноти, для польського народу у польській державі — виімкове право. Воно полягає на тім, що інтерес того народу ідентифікується з інтересом держави і що урядова політика, яка виходить з такого розуміння справи, оточуючи належною опікою льояльні меншини, мусить дбати передовсім за зміцнення польського елементу і загарантування йому провідного становища на теренах з мішаним населенням.

— Ясно, що така теза, яка випливає з засадничої тези про „пáньство народове", є скривлена і помилкова. Ендецький орган забуває, що т. зв. охорона національних меншин творить уже окрему сторінку міжнароднього права, якого підставою є засада, що національні меншини підлягають *окремому і спеціяльному* трактуванні, саме як *збірнота, як колектив окремої національности*.

### „ЩО ЗАЯВА ПРОМОВЧАЛА І ЧОМУ?"

Львівський ендецький орган „Курєр Львовскі" з 21. ц. м., у статті д-ра Перацького повторяє ендецькі комунали про польську „цивілізаційну й історичну місію" і про „опіку" над меншинами польського народу, який є „творцем, володарем і господарем цієї держави". Цілком неповажні, бо наскрізь демагогічні є витуки про „катастрофальну кризу" польської молоді, яка нібито має бути виправданням факту, що українців, абсольвентів високих шкіл та взагалі українських кваліфікованих сил, виелімінованo зовсім з адміністраційних посад та зачинено взагалі доплив свіжих укр. сил до всяких державних посад...

Зате вартісним для нас є отверте признання, що заява промовчала цілу низку справ:

Не находимо в заяві згадки про українізацію („рутенізацію") утраквістичної школи, про відкриття зачинених українських гімназій, про український університет у Станиславові й номінацію на віцевоєводу українця...

Може заява є тільки першою серією обіцянок, після якої підуть дальші. Може хотіли вичекати, який ефект та перша заява викличе в укр. громадянстві, та може преці нь в останній хвилині затремтіла рука польського міністра, яка писала заяву..."

Гарна характеристика і гарні перспективи національної політики, коли вона є залежна від „тремтіння руки" міністра, що пише програмову заяву уряду.

### „СТРОГИЙ СУД" ЕНДЕЦЬКОГО ПУБЛІЦИСТА.

Головний редактор і чоловий публіцист „Курера Львовского" п. С. почав цикль статтей п. в. „Підстава до строгого суду" з приводу заяви мін. Перацького. У числі з 20. ц. м. була перша з черги стаття, другої ще не оголошено, мабуть з уваги на статтю д-ра Яна Перацького, яку ми зреферували вище.

Мусимо ствердити, що коли дальші статті п. С. будуть стояти на тому самому рівні, що перша, то польській політ. публіцистиці — навіть ендецькій — вони не принесуть слави: така та стаття наївна й демагогічно-натягнена.

Покликуючись на „статистику" мін. Перацького про розвиток української кооперації, п. С. притакує міністрові, що це — заслуга уряду, за навіть верзе нісенітницю, якою то „благословенною ерою" є для не-поляків санаційна ера. Дальше йде друга дурниця про нерівномірне трактування поляків (на користь українців!), і здивований запит: чому саме санаційна ґрупа є „не тільки зненавиджена, але й легковажена серед українського населення"...

Признаємо, що страшенно дивуємося польському публіцистові — без огляду на його ідеольогічний світогляд, — що він може поважно оперувати урядовими арґументами про „заслуги влади" для розвитку української кооперації. Що урядові чинники й ендецька преса сказалиб на те, коли би почали славити благородність пруської держави включно з бісмарківським режімом, ставлячи на приклад — зріст польського національного освідомлення на Познанщині та польського купецтва, або — наприклад — колиб ми оправдували царську політику супроти поляків тому, що вони розбудували у Конґресівці свій промисл (Лодзь) та своїми видавництвами й театром доказували культурний зріст?!

Дуже жаль, що ендецька преса не пригадала собі ще ті мілінові суми, про які колись оповідав „сам" Сухенек у спеціяльному викладі представникам закордонної преси у Варшаві, — як то санаційна влада субвенціонує українську кооперцію!

### „АХІЛЕВА ПЯТА".

Говорить про неї „Ґазета Поранна" у передовій статті з дня 20. ц. м. Цей часопис, як відомо, від часу появи у ній циклю статтей б. воєводи Борковського, а навіть і дещо раньше (у звязку зі зміною власників та редакційними перемінами) вживає в українських справах пристойнішого тону й підходить до них з більше демократичного становища. Тому цікаво, що й на сторінках тої газети ані сліду якогось не то захоплення, але просто щирого поважного трактування заяви мін. Перацького.

Згадана стаття теоретизує на тему безділля і безсилля польських урядів супроти національних проблем, іншими словами — є делікатним самобичуванням. „Деяке оживлення у цій ділянці" витає автор досить меляхолійно, впевняючи, що

Перший раз від часу відбудови Польщі національна політика стала предметом особливої уваги уряду, перший раз не обмежуємося до епізодичних „ходів", диктованих конечністю, але конструуємо більшу й на довшу мету образовану політичну концепцію...

Дозволимо собі завдати питання: чи справді ц. автор вірить у це своє твердження?! Чи він може з чистою совістю сказати, що декларація п. Перацького не є новим „епізодичним ходом?" Бо ми не можемо — на жаль — підписатись під отим його твердженням...

—o—

## За рівноправність у зброєннях.

**Німеччина хоче віддискати атрибуції незалежного й рівноправного народу.**

На зборах союзу б. фронтових вояків у Кельні державний секретар ф. Райнбаген, член делегації на розаброєнну конференцію, виголосив промову, в якій доказував, що Німеччина почувається загроженою від Франції та Польщі. Ніяка могутність, заявив він, навіть Союз Народів не зможе з успіхом співпрацювати над приверненням взаїмного довіря, доки будуть ріжниці в стані зброєнь між поодинокими державами. Німеччина не дожидає опочування й готова сама собі допомогти, як тільки віддискає атрибуції незалежного й рівноправного народу. Здійснення німецьких домагань у Женеві не буде легке з огляду на спротив Франції й Польщі.

# Новорічні події в Манджурії.

*(Від нашого кореспондента.)*

**Кінець одної доби. — Маршал Чжан-Шуе-Лян і бандитизм. — Цзинь-Чов узяте без стрілу. — Заворушення в Харбіні. — Безсилля місцевої влади.**

*Харбін, 5. січня 1932.*

Як у попередніх листах ми вже зазначували, японці не втратили ініціятиви у творенню нових форм життя Далекого Сходу, а навпаки, щораз більше зміцнюють її.

Ця загальна політика прямує створити нові цілком самостійні держави, при воєнній та економічній допомозі японців.

Закінчення попередньої доби Манджурії, себто створення Манджурської держави, трохи запізнилось через консервативність китайців, а також через їх боязкість брати активну участь у нових політичних подіях. Після розвалу всієї манджурської влади, залишався Харбін та Ціцікар, але після енерґійного наступу японських військ ця ціцікарська авантюра, щоби затримати упадок старої влади, була зліквідована. А проте добра орґанізація Гоміндану дала змогу працювати йому деякий час після ліквідації Ціцікару і навіть вжити деяких заходів, щоби наладнати в краю давній порядок.

Призначення на становище ґенерал-ґубернатора Хейлунзяну (Ціцікарської провінції) ґен. Чжан-Цзинь-Куй запізнилося тільки тому, що в краю було ще багато аґентів, які вели весь час провокаційну працю.

Всі подробиці про їхню працю давала Централя в Цзинь-чжов, де залишались війська маршала Чжан-Шу-Ляна і так званий цзинчжовський уряд. Цей уряд, посилаючи всюди по краю бандитів під гаслом анті-японської боротьби за добробут Китаю, фактично звязався з хунхузами та ріжними недобитками китайської армії, що всюди по Манджурії грабллять і вбивають людей. Таке положення, а особливо постійні напади на поїзди та шляхи японських залізниць, довело край до анархії. Тільки в Мукдені життя поволі почало наладнуватись.

Зорґанізований новий уряд мукденської провінції з відомим політиком І-ші-Чан почав дійсну орґанізаційну працю над будовою нової держави.

Тільки один Харбін з околицею та Ціцікар стояли на боці, але кілька днів тому до Ціцікар прийшло військо двох ґенералів, бувших помічників ґен. Чжан-Цзу-Чана, який колись грав велику ролю в життю Манджурії як ґенерал-ґубернатор ґірінської провінції, а потім у протибільшовицькій боротьбі.

Коли в Китюа прийшли до влади ґоміндановські князі ґен. Чжан-Цзу-Чан поселився на японській концесії в Дайрені та не тратив звязків із бувшими своїми приятелями. Обставини змінились і він знову взяв активну участь у подіях.

Доки істнував уряд Цзинь-чжов, неможливо було завести нову владу на всій території, але тепер, коли японці без одного стрілу заняли Цзинь-Чжов, здається авантюри старих володарів закінчились назавжди.

Тоді, як у Цзинь-Чов рішалась доля старої влади, її представники тут у Харбіні, в особі начальника поліції „ґен." Ван Жухуа натворили такого, що історія міста ніколи не знала.

Вечором 31. грудня в китайську крамницю в центрі міста на Пристані, зайшов якийсь покупець, де теж було чимало інших покупців-европейців, головним чином росіян та жидів. Якийсь хлопець узяв цукорок, тоді китаєць-службовець кинувся на нього і вдарив його. Тоді один покупець, що зайшов до крамниці, Ґінтов, заступився за хлопця, але китаєць-службовець ударив його чимсь по голові, а решта службовців почала його бити. Одночасно наспіли до крамниці і китайські поліцаї, що теж били Ґінтова, а потім битого відпровадили до поліційного відділу, далі до центральної поліційної управи, де всі його били і він нарешті вмер.

1-го січня біля крамниці вечором зібралась велика юрба, головно европейців-росіян і жидів. Юрба домагалася від поліції зачинити крамницю, арештувати власників та службовців, а також засудити поліцаїв, що займаються вбивством.

Приїхало багато кореспондентів ріжних газет, телеграфічні аґенти і представники чужинецьких консулятів, юрба поробила барикади на вулиці, а частина молоді почала бити вікна. Тоді поліція почала розгоняти юрбу; деякі сміливці кинулися на поліцаїв і відібрали їм рушниці; згодом приїхав відділ поліційної кінноти, але молодь зустріла його цеглами і він утік. В автах надїзжали начальники ріжних військових китайських установ, щоб ліквідувати цю подію, але юрба просто проганяла їх. Покликана пожежна сторожа сама втікла.

Аж коло 2 год. уночі юрба розійшлася, коли прийшло повідомлення, що крамниця буде зачинена назавжди, а справу розглянуть.

2-го січня знову під вечір почали збиратись люди, при чому вже серед юрби вели комуністичну аґітацію, серед китайців ґоміндансьику, тут, щоб бити китайців, а там европейців-білих. Поліція почала вже стріляти в юрбу. Кілька осіб убила та поранила. На другий день ця головна вулиця Пристані була вся зачинена, всюди бігали збожеволілі поліцаї і стріляли. Знову вбили 6 европейців, одного китайця та одного поліцая.

Японське авто з кореспондентами та представників Південно-манджурської залізниці обстріляла поліція, а віцеконсуля Франції мало не побили.

Всі ці події примусили місцевий консульський корпус зібратися і японський консуль Оохаші звернувся до команданта китайського війська ґен. Дин-Чао зі запитом про якість і надійність місцевих збройних китайських сил. Якщо цих сил буде замало, тоді 4. січня корпус консулів знову збереться і обміркує справу. Але вже не зібрався, бо події не дозволили.

3. січня місцевий головний командант зібрав в поліційній управі представників місцевої московської еміґрації з епископом Нестором і доказував їм необхідність поводитися спокійно, чекати на судову розправу; при чому всі обвинувачення населення на адресу поліції за її наглі розстріли мирного населення заперечив і казав, що поліцаї були дуже налякані і тому декого вбили.

Настрій міста дуже поганий і всі чекають що події можуть розгорнутись до дуже грізних розмірів. Більша частина населення думає, що настав час для входу сюди японського війська, яке все населення щиро витало би, бо не видко кінця знущанням оборонцями старого уряду Чжан-Шуе-Ляна та ґоміндані вської партії-бандитів.

Ця остання харбінська подія закрила те, що діялося в Цзинь-Чжов, але наслідки ліквідації того гнізда бандитів вже дають добрі овочі. А саме в ночі на 1. січня ґен. Чжен-Цзін-Куй оголосив незалежність хейлюнцзянської провінції від старої влади і Нанкіна, себто приступив до орґанізації нової влади, що буде признавати уряд Манджурії та Монголії в Мукдені.

*Микола В. Самійлович*

# Маячення „Курєрка".

**Шевченко замість Христа.**

Відомий краківський санаційний бруковець, що веде перед у протиукраїнській нагінці „Ілюстровани Курер Цодзенни" в ч. 14 з четверга 14. січня 1932 помістив допис зі Східної Галичини (в тексті Малопольскі) — як каже, з поважної сторони, що своєю сензацією переходить найсміливішу людську фантазію. Зміст цього допису під наголовком **„Szewczenko jako ukraiński święty na głównym ołtarzu ruskiej cerkwi"** такий:

В селі Глядки, пов. Тернопіль, місцеві побожні українці (як звичайно „Курєрок" слово українці подає в лапках) по нараді між собою рішили купити до тамошньої церкви два святі образи. Одним з них мав бути образ Ісуса Христа, а другим портрет Тараса Шевченка. Образи закуплено справді і ціла громада пішла до церкви, щоби повісити їх на головному вівтарі. Тут виявилися труднощі. На вівтарі були два місця — одно на фронті, а друге скромне на боці. Не знали, де повісити образ Христа, а де Шевченка. Відозвалися голоси, що на фронті має бути Шевченко, бо він був українцем. В церкві вчинилася сварня між сторонниками Христа і сторонниками Шевченка. Коли сторонники Шевченка повісили його образ на головному вівтарі, то противники Шевченка його зняли і на його місце повісили образ Христа. Так роблено кілька разів, аж остаточно на вівтарі остав образ Христа. Цеї зневаги Шевченка не міг знести один зі завзятих українських патріотів. Прискочив до вівтаря, вирвав образ Христа, кинув його під ноги присутніх і на його місце завісив образ Шевченка. І висить досі Шевченко, новий „український святий" в головному вівтарі в Глядках. Так виглядають — кінчить дописувач „Курєрка", — навіть релігійні наслідки церковної ...

тики, що її пропагує в унійтській церкві в Польщі капітула з гори св. Юра.

Ми подали якнайточніше повний зміст цього допису, що може бути хіба сценарієм для фантастичного американського фільму. А тепер, що є на річи?

Село Гаядки разом зі сусіднім селом Плесківці належать до греко-кат. парохії в Черніхові, пов. Тернопіль, де парохом є теперішний тернопільський декан о. Йосиф Грицай, один з наших чільніших громадян в повіті. Справами церкви займається ревно, не вирікаючися і народньої праці і поза церквою у своїй парохії. Його парохіяни у всіх трьох громадах — отже і в Глядках — є примірними християнами і нікому з них не прийшло навіть на думку викидати Христа з церкви чи з головного вівтаря в церкві і замість нього повісити там портрет Тараса Шевченка. Коли би щось подібного сталося, то давно зачала би там урядувати поліція і були би арештування за тяжкий злочин зневаги релігії з § 122 буква б) обовязуючого австрійського карного закону, за що після § 123 цьогож закону грозить кара вязниці від одного року до пяти, а навіть до десяти літ.

Описаний у згаданому вище дописі „Курерка" факт не мав взагалі ніколи місця і якийсь доморослий польський патріотник прямо надув здорово редакцію „Курерка", знаючи, що вона помістить і найбільшу нісенітницю, коли йде про здискредитування перед безкритичною польською товпою ненависних українців і неменше ненависної греко-кат. церкви.

Супроти того, що редакція „Курерка", помістивши повищий допис свого кореспондента, поширила свідомо неправду, о. декан Йосиф Грицай післав через посла д-ра Степана Барана, адвоката в Тернополі, відповідне спростування, жадаючи під санкцією пресового закону його поміщення в одному з найближчих чисел „Курерка".

# Радіо і політика.

### НОВИЙ ПОДВИГ ЛЬВІВСЬКОГО РАДІЯ: ПРОПАГАНДА ПОЛІТИЧНОГО МОСКВОФІЛЬСТВА!

Про сутополітичний підхід управи польського радія в справах програм і продукцій була вже чимало разів мова. Це нотoрійний факт, якого ніякі фразеольоґічні вихиляси не закриють. Здавалося, що під натиском життя, яке щораз дужче підкреслює значіння і силу українського населення у Польщі та під натиском численних радів українських абонентів радія, його управа рішилася зірвати з принципом „non est" і допустити до свого репертуару українське мистецтво (про літературу, історію іт.п. ще нічого й говорити!) й українських виконавців. Але й тут скрізь і завжди вилазить, як шило з мішка, політика. Є прилюдною тайною, що найкращий український мужеський хор не може дістатись перед мікрофон, бо панам з Польського Радія не подобається його „революційна" назва! Про постійні українські години й мови нема. Колиж нпр. на Різдво вирнула гарна ідея передати українську Службу Божу, — володарі Радія вибрали на чудо-диво ...станиславівську церкву, з найсумнішим практичним ефектом (про це згадуємо окремо). Аж ось вчора ми мали свіжий дивогляд: хор з Ляшок, який стягнули „з уряду" до Львова для звеличання „окремого" Йордану для „русинів" і вояків, цей хор продукувався потім крізь львівське радіо політичним москвофільським гимном „Пора, пора за Русь святую..!"

Слухачі радія, яким заповіджено, що будуть співати колядки і щедрівки, своїм вухам не вірили й роти з дива відкрили, коли розляглись слова пісні, яка славила „неділимую Русь"!

Люди привикли нічому вже не дивуватися. Від часу, коли пп. М. Бачинський і Яворський стали послами — всякі чудасії можливі. Але щоби державна інституція Радія пропагувала панросійські чорносотенні політичні гимни, в часах, коли міністром військових справ і фактичним носієм державної влади є Йосиф Пілсудський, — такого ми ще досі не видали!

### ЩО ПИШУТЬ ЕНДЕКИ ПРО ПОЛІТИКУ В ПОЛЬСЬКІМ РАДІО?

Описуючи конфлікт поміж членом програмової ради в краківськім радіо з головною програмовою радою у Варшаві, „Газета Варшавска" з 19. ц. м. додає такий коментар:

Капральські методи правління „Польським Радіо" кажуть самі за себе і видають найгірші плоди. Змілітаризування й „удержавлення" радіових програм довело в результаті, як це загально відомо, до значного зменшення числа абонентів, яким переїлися ріжні поліпові промови „великодержавців" і звіти зі свят „Стшельца", Федерації і т. п...

Очевидно, що ендецькі методи правління в П. Радіо не булиб кращі, але це не зміняє факту, що нинішній стан є препоганий

### ДВІ ПРОПОВІДИ.

Ми дістали такий лист з Березова:

Хвальна Редакціє!

Не знаю, чи лист цей буде ким читаний, може піде нечитаний до коша, одначе я таки пишу до Шан. Редакції.

А пишу його під враженням щойно вислуханої в радіо Служби Божої з Волоської церкви у Львові. Може скажете: з тим звертайтеся до львівського Радія. Та мені здається, що відповідніша адреса саме Ваша.

Передовсім хотілосяб мені подякувати Всч. о. д-рові Костельникові за його прегарну, повну змісту проповідь, в якій найшла я саме те, чого мені було треба і що мене дуже зворушило. О. д-р Костельника я не знаю і його адреси теж, тож якщо булоб можливо, може зволив би йому хто висказати мою щиру подяку. Це подяка заточенця, що третій рік не чув української проповіди. Бо три роки, як ми перенесені в маленьке місточко Березів, три милі фірою чи автобусом до стації Сянік, серед чужого елементу, без церкви і рідної пісні. Тому прошу зрозуміти, яке враження зробила на мене наша Служба Божа, прегарна проповідь і чудовий релігійний концерт! Я зворушена до глибини душі... Жаль лише, що мій чоловік не чув, бо мав працю, як у будний день. І жаль, що й чужинці певно мало сьогодня слухали, бо переважно все нині в службі. А шкода, бо сьогоднішня проповідь і чудовий хор з Волоської церкви направилиб те враження, яке мали і свої і головно чужинці по вислуханню проповіди зі станиславівської церкви в день Різдва Христового...

Прошу мати терпеливість вислухати цих кілька слів про ту першу Службу Божу, трансмітовану в радіо. Вістка, що тут на чужині почуємо на Різдво свою Службу Божу, свою проповідь, свій хор, врадувала нас надзвичайно. Але наша радість скоро пропала: хор зовсім звичайний, хоч то ще нічого, але проповідь! Годину слухати слів і слів і через те не дослухати ні половини Сл. Божої! Бож до 12-ої год. моглаб скінчитись Сл. Б., так як і сьогодня, якби не була тоді така довга і беззмістовна проповідь. Нас двоє в кімнаті слухало тої проповіди, я і мій чоловік, але одно на друге стидалося подивитись. Боже, який сором, вже не перед своїми, але перед чужинцями! Щоб не найшовся між нашими священиками хоч один, щоби сказав мудре слово (в це очевидно не вірю) — таж це була проповідь різдвяна, та ще й трансмітована в радіо. Ця проповідь могла хіба лиш служити за примір, як проповідь не повинна бути виголошена. І прошу представити собі наш стид, як один тутешній професор ґімназії, поляк, який теж слухав у себе дома нашої Служби Божої і нашої проповіди вперше у своїм житті, сказав нам потім: „Ależ to było kazanie, czy to już u was niema lepszych kaznodzieji?..." Розуміється, це нам в очі, а що поза очі, або що думав... можна сподіватись...

З високою пошаною (Підпис).

# Масові арешти на Радянській Україні.

Напротязі останніх пяти місяців більшовицька влада вислала з України коло 60 тисяч українців. Вислані це б. вояки української національної армії, що під проводом Петлюри билися з більшовиками, бувші партизани, які діставши амнестію, припинили збройну боротьбу з радянською владою, а далі ті, що вернули з еміґрації на Україну й до останнього часу займали ріжні становища в радянській адміністрації.

Всіх, хто був в українській національній армії, брав участь в українських військових зїздах, або в Центральній Раді, при переведенню ріжних реєстрацій, які переводяться під ріжними претекстами, реєстрували в спеціяльній рубриці: „петлюрівців".

В цю рубрику попали всі члени лівої течії партії соціялістів революціонерів, як Христюк, Жуковський, Шраг та інші, які творили опозицію Симонові Петлюрі саме за те, що він був противником радянської системи на Україні.

Не зважаючи на систематичні заяви в радянській пресі про свою льояльність і прилюдні вимоги застосування найсуровіших кар підчас процесу над членами Союзу Визволення України, всіх членів української партії соціялістів-революціонерів арештовано, а більшість уже й вислано з України.

Підтверджуються також відомости про арешт двох братів Мазуренків, з яких один до останнього часу був головою української філії товариства Культурної Співпраці Совітів з закордоном.

Останні масові арешти на Україні являються знову доказом, що всі протести підчас ріжних процесів на Україні були інсценізовані агентами ДПУ, бо всі ті, яких підписи ще недавно друкувалися на сторінках більшовицької преси під гимнами для ДПУ, зараз опинилися під замком в льохах тогож самого ДПУ.

—o—

# Америка не хоче продовжити мораторії.

**Европейські держави можуть платити, якщо припинять зброєння.**

ПАРИЖ. 20. I. ПАТ. На основі інформацій відповідь, яка надійшла із Вашингтону на інтерпеляцію премієра Лявала в американському уряді в справі продовження Гуверової мораторії поза дату 1. лютня ц. р., є відмовна. Американський уряд не хоче допустити до устійнення взаїмної залежности між відшкодуваннями і воєнними довгами. Крім цього амер. уряд зазначує, що умови в справі довгів роблено окремо і тому евентуальну їх ревізію слід переводити шляхом переговорів з поодинокими довжниками. Серед теперішніх обставин европейські держави могли би заплатити довги, якби хотіли спромогтися на взаїмне довіря та зменшити кошти зброєння.

# Із французького парляменту.

**Урядові кола проти редукції репарацій. Соціялісти за полекшами для Німеччини.**

Предсідник французької палати депутованих заявив на засіданні 19. ц. м., що Франція не уступить нічого зі своїх вірительностей в користь Німеччини, якщо одночасно не дібється редукції своїх довгів. Опісля премієр Лявал відчитав відому урядову декларацію. Більшість депутованих била брава, коли він зазначив, що Франція не згодиться на передавнення репараційних довгів. Подібну декларацію відчитано в сенаті.

В дискусії над декларацією Лявала промовляв між іншими соціялістичний посол Блюм. Заяву Брінінґа, що Німеччина не годна платити репарацій, він старався пояснити нуждою німецького народу і спитався чи французький уряд зробив усе можливе, щоби запевнити в Німеччині консолідацію республиканських і демократичних сил та чи французькі урядові чинники не фаворизують часом гітлерівської пропаганди. Комісія міжнародніх експертів повинна, на думку промовця, знову зійтися та устійнити платничу здібність Німеччини, а пізніше розслідити чи сплати, доконані Німеччиною, не дорівнують висоті воєнних шкід.

—o—

# Перед відложенням репар. конференції.

**З причини розбіжности думок між Францією та Анґлією.**

На основі інформацій французької преси ріжниця між становищем Франції й Анґлії в справі розвязки справи воєнних відшкодувань і довгів дуже велика. Французький уряд не хоче зректися відшкодувань від Німеччини без відповідного скреслення воєнних довгів Злученими Державами. Анґлійський уряд за є цілковитим скресленням і відшкодувань і довгів без якихнебудь застережень. На це американський уряд заявляє, що не годиться на ніяку редукцію воєнних довгів для Европи та що справа німецьких відшкодувань для Америки байдужа.

Цікаве становище Італії, яка домагається, щоби европейські держави наперед знесли всякі свої довги (не тільки репарації) в приводу війни, опісля виступили супроти американських Злучених Держав з однодушним домаганням знесення всяких довгів супроти Америки.

З огляду на таку розбіжність становищ між поодинокими державами конференція в Льозанні буде правдоподібно відложена і то аж до 1 липня ц. р., значить до речинця виграння Гуверової мораторії.

—o—

# Словаччина розписала нагороди.

На основі постанови земського словацького уряду розписали три нагороди за наукові праці з народнього словацького господарства із спеціяльним зазначенням промислу на Словаччині та *Закарпатській Русі*. Нагороди по 1000 чк. Точні інформації дає деканство правничого факультету в Братиславі.

—o—

# Французькі соціялісти остерігають Брінінґа.

ПАРИЖ. 20. I. ПАТ. На вічу французької соціялістичної партії провідник Ґрумбах виголосив передвиборчу промову. В інтересі миру та ідеї зближення народів, говорив промовець, соціялісти не завагалися після війни виступати за можливо значною редукцією репараційних сплат, не лякаючись навіть закидів зради. І ще тепер не завагались би це зробити, якби цього вимагало добро миру. Однак треба розріжнити відшкодування за знищення, подиктоване воєнною конечністю, і за знищення, доконані наслідком актів, що не находять оправдання в стратеґії, й часто заподіяні вже після відвороту військ. Канцлер Брінінґ, на думку промовця, вступає на небезпечну дорогу, коли думає, що вдасться йому вихопити з рук Гітлера владу, реалізуючи те, що Гітлер виписує на першому місці своєї програми. Результат буде якраз противний для Брінінґа, бо гітлерівці вважатимуть це перемогою власної політики.

# Довкола довгів та репарацій.

**Французькі й анґлійські пляни.**

На основі повідомлення півофіціяльної аґенції Аваса заноситься на відложення репараційної конференції. Міродатні кола в Парижі і Льондоні думають, що теперішня пора не сприятлива для остаточної розвязки репараційної проблеми та воєнних довгів. Справу можна порушати аж після виборів у Франції, Німеччині і Зєдинених Державах. Ходить тепер тільки про продовження Гуверової мораторії для Німеччини на 6 місяців або на рік. Рівночасно держави, що дістають від Німеччини репараційні сплати, мали би звернутися спільно до Зєдинених Держав, щоби відложили їм сплату воєнних довгів під такими самими умовинами. На випадок згоди всіх контрагентів пляну Йонґа репараційна конференція була би безпредметова.

# Чистка комуніст. партії на Рад. Україні.

**Наслідок роботи аґентів ДПУ.**

Комуністична партія на Радянській Україні находиться в стані великої ферментації й розкладу. Весь партійний апарат пересяклий доносчиками, шпигунами й тайними аґентами ДПУ. На основі їхніх доносів центральна контрольна комісія комуністичної партії розвязала цілу низку партійних організацій та потягнула їхніх провідників до відповідальности. Обвинувачують їх в українському сепаратизмі, в бездіяльності, яка довела до господарської кризи на Україні й зірвала плянову працю у хлібозаготівлі. Контрольна комісія приступила до нової чистки комуністичної партії.

—o—

# Німецький „віз і перевіз“.

**Німці перестають платити, домагаються звороту заплачених сум і втрачених земель та хотять збroїтися на рівні з іншими.**

З приводу 61-их роковин іствування німецької союзної держави організація Штальгельму в Берліні уладила велику маніфестацію. Провідник німецьких націоналів Оберфорен заявив, що канцлер Брінінґ сказав замало, що Німеччина не може платити дальше воєнного відшкодування. Німеччина має право домагатися від Франції звороту заплачених сум. Німецький уряд мусить теж зректися участи в розброїйній конференції, бо годі надіятися, щоби конференція зголосилася на домагання признати Німеччині свободи і рівности зброєнь. Провідник орґанізації Штальгельму Дістерберґ заявив, що Німеччина ніколи не згодиться на стан, витворений мировими трактатами. Не вичречемося ніколи видертих нам німецьких земель, говорив він. Ніколи не вичречемося забраних нам морських кольоній. Промовець не думає, щоби Франція, Бельґія, Чехословаччина, Польща та інші держави згодилися на розброїйні постуляти Німеччини, й домагається, щоби німецька делеґація на женевській конференції виступила з домаганням признати Німеччині рівноуправнення зброєнь з іншими державами.

# Виставка польської прикладної ґрафіки.

В салях міського Промислового Музею відкрито виставку, яку варта побачити. Це виставка прикладної (по польськи „stosowana“, по чеськи „ужиткова“) графіки, себто плякату, реклямних рисунків, етикет та окладинок (обгорток). За ініціятивою меткого й активного кустоса п. Цеслі запрезентовано у Львові варшавську групу польських графіків **„Zrzeszenie młodych grafików“**. Симптоматичним для даної групи є те, що не вийшла вона з мурів Мистецької Академії а повстала й оформилася при Варшавській Політехніці на архітектурнім відділі. І стиль, який володіє у виготовлених працях, більше технічний ніж малярський: є в ньому щось з суворої простої форми, характеристичної для нової архітектури. Рівень праць дуже високий і видержаний. Понад усіми стоїть відомий піонір і майстер польського плякатного мистецтва Ґроновський. Всі його твори подумані дуже цікаво й переведені з великим майстерством. Плякат для видавництва „То—То“ з Чапліном на тлі міського руху визначається живим почуттям барвної плями; орегарним рисунково є проект плякату для варшавської пукорні „Лювр“ та реклама для Радіону, що перекрав чорного кота на білого: ця остання плякатa, на нашу думку, стоїть на шпилях плякатного мистецтва. Однак і твори інших артистів відзначаються поважним стажем. Осецький і Скулімовський, що радо працюють спільно, є авторами плякат з великим вичуттям площі та її вмілого розміщення. Веселою і цікавою є реклама для електричного залізка з написом „Електричне залізко побілило“; таксамо Валентович, автор окладинок для магазину „Na około świata“, проявляє гумор, цінний в життю і мистецтві. Бовлявський, Зґурський та Сувік представляють себе у своїх нечисленних працях також дуже корисно.

На виставці володіє пляката, цей найвизначніший засіб мистецької реклями. Збірку плякат доповняють помислові проекти етикет, блянкетних листів, графічні та фотомонтажні книжкові обгортки, яких авторами є здебільша вище згадані артисти. Виставлені карикатури Дашевського і Валентиновича вводять в цілість добре заранжованої виставки веселі моменти. Взагалі мусимо ствердити, що рівень польської прикладної ґрафіки дуже високий. Зокрема плякатне мистецтво є свіжим, модерним та переконуючим. Воно є теж синтетичне та агресивне.

Виставку, про яку пишемо, повинні відвідати передусім наші видавці і підприємці, щоби познайомитися зі зразками мистецької реклями, яка стає для них самих чим раз більше потрібною і конечною. Також усі ті, що цікавляться мистецтвом, мають змогу побачити зразки тої ділянки мистецтва, яка щораз більше входить в життя та надає вигляд новому містові та вулиці.

Прикладна графіка вже по своїм заложенню є запереченням академізму, бо артист просто є примушуваний шукати форми іншою дорогою, а саме — так мовити — з абстрактних міркувань, з почуття декоративности та вмілого розложення площі. Майстер плякати повинен бути лапідарним та концентрувати максимум уваги на обєкт, який хоче підкреслити й запеклямувати. Під тим оглядом експонати варшавської групи є першорядними зразками.

Значіння прикладної графіки величезне, бо вона має можливість чи то вуличною афішою чи книжковою ілюстрацією чи етикетою на коробці сірників виробльовати смак масового глядача. Воно має для нас українців тим більше значіння, коли візьмемо під увагу наше чергове завдання, а саме надачу зовнішнього характеру нашим містам.

**Ів. Іванець.**



# Перед радянсько-японською війною.

**Більшовики мобілізують. — Вибух війни сподіваний з кінцем квітня.**

Американський обсерватор у Харбіні повідомляє, що можливість збройного конфлікту між Японією і Радянщиною з дня на день більша та що японський виступ проти Радянщини в найближчих трьох місяцях неминучий. Радянський уряд зовсім приготований на таке загострення ситуації в Манджурії. Старшинський річник 1896 уже змобілізований а інші річники повідомлені, щоби були готові на всякий випадок. До свого звіту американський обсерватор додає, що ані Японія ані Радянщина не скривають своїх ворожих приготувань. Воєнні операції на ширші розміри розпічнуться з кінцем зими, отже з кінцем квітня або з початком травня.

—o—

### МУСОЛІНІ ПОЇДЕ ДО ЛЬОЗАНИ.

Льондонські часописи принесли вістку, нібито Мусоліні сказав, що поїде до Льозани, коли там приїдуть Мекдональд і Ляваль.

—o—

### АРЕШТУВАЛИ ҐАНДІЄВОГО СИНА.

У Сюраті арештували наймолодшого Ґандієвого сина Рамдаса.

### МОНОПОЛЬ НА КАВУ ТА КАКАО.

Потверджуються чутки, що в Польщі заведуть монополь на каву та какао. Проекти в тій справі будуть небаром готові.

Польські державні кола заперечують повищу чутку.



### ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

**45 службовиків крамниць** арештувало ДПУ у Ленінграді під замітом зловживань.

**Під замітом залізничого саботажу** відповідатиме перед радянським судом 21 вищих службовиків залізниці.

**Надвижка німецького вивозу** сягає 2.967 міліонів марок.

**Союз західно-азійських держав** з Персією, Афганістаном і Іраком — організує Туреччина.

**2.296.904.516 золотих** винна Польща — Франції.

### ПОЖЕЖА.

У Добросині (біля Жовкви) в ночі на вівторок згорів тартак і млин Танебавма. Шкоди є на 150 тис.

### ВІЙТ УКРАВ 8 ТИС. ЗОЛ.

На приказ стрийського пов. виділу арештували начальника громади Дуліби Як. Шміда за урядові надужиття. Йому закидають, що вкрав 8.000 зол., з того 3000 зібраних на державні податки.

# ОСТАЧНІ ВІСТИ

### ЗАСІДАННЯ СОЙМУ

**Внесення заяви недовіря відкинене.**

На плен. засіданні сойму 20. І. після полагоди кількох дрібніших справ приступили до розглядання внесення в справі заяви недовіря для уряду прем. Пристора. Мотивував це внесення пос. Жулавський (ППС). Велику бурю викликала заява пос. Ж., що на 3 дні перед проголошенням присуду в берестейськім процесі один із послів ББ. знав уже основу присуду. Весь час промови пос. Ж. лунали оклики з лав ББ. Маршал зажадав, щоби пос. Ж. сказав назвище того посла. Пос. Ж. відповів, що може зробити це урядово.

Дискусія замість над основою заяви недовіря для уряду перейшла на берестейську справу. Пос. Тромпчинський занявся теж берестейською справою. Пос. Медзінський (ББ) говорив про незалежність суд. совісти.

Дальше в дискусії мали говорити посли нац. меншин. Від Українського Клюбу був визначений як промовець **д-р Дм. Левицький.**

В год. 9.30 веч. на внесення клюбу ББ. сойм ухвалив перервати дискусію. Опісля голосами ББ. відкинули внесення опозиції на висловлення заяви недовіря для уряду.

Найближче засідання в **пятницю.**

### МІНІСТР ОСВІТИ ПРО ПРИВАТНЕ, МЕНШИННЕ ШКІЛЬНИЦТВО ТА ЦЕРК. СПРАВИ.

20. січня у дискусії над бюджетом м-ства освіти говорив мін. **Єнджеєвич.** Він сказав м. ін., що м-ство не думає протиділати ініціятиві прив. шкільництва, воно бажане та потрібне одначе мусить бути якась відповідальність за це, що робиться. Лише міністр освіти може бути відповідальним керманичем виховання та навчання не лише в держ., а і в приватних школах. Управильнення цих справ приносить **проект закону про приватне шкільництво.** Треба конче вважати, щоби молодь виховували в держ. культі, в пошанівку не лише для вел. людей мин. доби. Остання доба за визволення подає тріввкі педагогічні вартости. Годі скривати перед молодю заслуги Пілсудського. Ті, котрі того не вміють, не стрінуться з опікою міністра освіти. Лиху волю цей міністр уговкає.

Щодо **меншинного** шкільництва міністр покликався на заяву мін. вн. справ Перацького в тій справі. Це становище є офіціяльним становищем уряду. Польща може бути спільною батьківщиною для всіх горожан. Міністр виступає проти „тісного партикуляризму" та каже, що буде поборювати „воюючий націоналізм". Зелені (протижидівські) стяжки це погане свідоцтво для шкіл, у яких їх носять. Протижидівські ексцеси дали доказ, що треба змінити приписи закону про акад. школи.

Дальше міністр обговорював народне шкільництво. Сказав, що приріст його виносив 350 тис., скількість шк. саль збільшилася до 2.411. Хоч у середнім шкільництві завели ощадности, то рівень не обнизився. Щоправда дотеперішній устрій зовсім не є досконалий. Сподіється, що шк. закон сойм ухвалить ще в цій сесії. До віросповідних справ міністр відноситься обєктивно. Одинокою межою, якої не вільно переступити, є добро держави та її великодержавне становище. Відношення до кат. церкви управильнене на основі конкордату й уряд строго його придержується. Часто надуживають рел. кличів на шкоду держави та співжиття держави з церквою. Як примір подає критику проекту подружого закону, опрацьованого кодифікаційною комісією, яка то критика звертається не проти авторів, а проти уряду. Праця над правним положенням православної церкви та над приготуванням її собору поступає вперед. У справі творення на сх. окраїнах католицького **візантійського обряду під кермою комісії „Про Руссія"**, відокремленого у сх. конгрегації міністр стверджує, що ця справа виглядалаб може на зн.-організаційну, та вона має першорядне значіння завдяки специфічному характерові сх. окраїн. Так, не інакше бере цю справу уряд і розуміє її вся суспільність.

У дискусії говорили пос. Стронський (ББ) та Корнецький (Кл. Нар.). Найближче засідання 21. січня.

### ІЗ ЗАКОРД. КОМІСІЇ.

У закордонній комісії йшла дальше дискусія над експозе мін. Залеського. Промовляв теж мін. Залеський. Він м. ін. сказав, що в справі переговорів із СРСР про неагресію, не може бути обговорювана справа сх. кордонів Польщі та Вильна.

### АМНЕСТІЯ ДЛЯ БЕРЕСТ. ВЯЗНІВ.

У звязку з чутками про амнестію для берестейських вязнів авторитетні кола впевняють, що справді треба сподіватися такої амнестії. Та амнестії годі сподіватися скорше як за кілька місяців, себто не скорше як справа б. берестейських вязнів найдеться в апел. суді у Варшаві.

## ВІДГУКИ ДНЯ.

### Революційний сос.

Сяде собі один з другим український поет (або й непоет!) і жарить:

Ось
і
гук
у
саду...
Це
весна
прийшла
до
нас...
Гей!
Упругі перса
в
жменю!!!

Після того ще два метри подібного, обовязково кожне слово в осібнім рядку, і — поезія готова до друку.

Тепер заковика: Де її занести? „Нові Манівці"?! „Літерат. Вістник"?! „Дзвони"?!

„Дзвони" взялиб, тільки отой запалто світський вислів:

„Упругі
перса
в
жменю".

„Літ. Наук. Вістник" приймає тепер і найбільш модерні речі, в роді Різьбленого сілюету Ярого:

„І
наступ...
І
кріси.
З
Вежі...
І
тихнуть
в
далі"...

Але не знати, як стоїть у Вістнику справа з гонорарами. Ануж стягають кілька рядків у один і тільки за один платять!

Подумає поет і несе до „Нових Манівців". Там і радо приймуть і добре платять. Одно прикре — люблять додавати революційного сосу.

Возьме поет потім журнал у руки і свого вірша не пізнає.

„Ось
і
гук
з
Радянщини
У
саду
буржуазія
під лопухом.
Це
весна
пролетарська
Прийшла
до
нас
Гей
упругі
перса
В
Пролетраську
жменю"...

Піде тоді до когось із редакційної колегії наприклад до п. Славчика:

— Біятесь Бога! Мені змінили вірш. Додаючи якусь революцію.

— Успокійтесь товаришу. Мені додали в статті мітрата і дружину голови УНДО.

— А ви що?

— Мовчав. Мовчіть і ви, а може також залізете до редакційної колегії.

Думаю, що поет змовчить. „Мовчи лайчку — будеш їсти кашу!"

Не тільки кашу, час до часу й ікру.

**Галактіон Чіпка.**

# Листування Редакції.

**Вп. д-р Ст. Годований, Теребовля:** З Вашого допису дістали ми тільки перші дві картки; третьої бракує.

**Всч. о. І. Ждан, Сороцько:** Дякуємо за увагу. Будемо старатися, щоби друкарських помилок було якнайменше.

**Всіх, що прислали нам матеріяли до конскрипції,** повідомляємо, що по змозі будемо їх ще використовувати. Все те, чого не зможемо використати, передамо до вжитку Українській Парляментарній Репрезентації.

—o—

# З судової салі.

**За летючки під церквою.**

У середу, 20. ц. м. відбулася перед лавою присяглих у Львові розправа проти Володимира Тусевича — під замітом державної зради. Акт обвинувачення закидає 20-літньому ученикові 8 кляси державної гімназії, що буцім він у дні 1. листопаду 1931 р. під церквою св. Миколи при Жовківській вул. у Львові — ширив летючки, випущені з нагоди 1. листопаду. Його арештував тоді розвідчик Бабяж.

Розправою кермував віцепрез. Антоневич. Обвинувачений не признався до вини. Боронив обв. д-р **Старосольський.**

Присяглі судді заперечили питання про держ. зраду, а потвердили питання про злочин поширювання ненависти з § 302 з. к. Трибунал на основі того вердикту засудив Тусевича на три місяці вязниці.

# НОВИНКИ



— **На українському матуральному курсі** для гімназійних екстернів при вул. Театинській ч. 10. **„ЗНАННЯ"**, признаному Кураторією (5. січня 1932. Ч. II. 13981/31) розпочинається з днем 1. лютого також наука для тих, що бажають приступити до іспиту зрілости в осіннім речинці або пізніше. 1239 2-2

— **Наступна лекція курсу танців** на Рутовського 22. відбудеться 22. І. для старших в год. 6-ій і для найстарших в год. 7.30 веч. Для молодших — 26. ц. м. в год. 5.30 веч. 1214 1-1

— **З Т-ва ім. Качковського** повідомляють нас, що воно не було заступлене ніким на святі Йордану, влаштованім військовими кругами на Марійській площі і що д-р Марков, який підшився під це Т-во, не має з ним нічого спільного.

— **Вечір історичних дум та народніх пісень** улаштовує 1. лютого ц. р. в салі Муз. Т-ва ім. Лисенка артист-співак Михайло Островерха при співучасти бандуриста Володимира Шуля. Виконані будуть пісні, аранжовані М. Лисенком та П. Пшеничкою. Фортепяновий дострій в руках п-і Стефи Пшеничкової. В програму увійдуть м. ін. невиконувані ще у нас: Дума про гетьмана Мазепу, Дума про Кальнишевського, Дума про Харка, в також Дума про Почаївську Божу Матір і Пісня про Довбуша. Крім того ціла низка народніх та побутових пісень — всі з достроєм фортепяну або бандури. Крім того п. Шуль виконає низку пісень на бандурі. Сподіємося, що цей цікавий і рідкий у наших відносинах вечір зацікавить широкі круги нашої публики, яка повинна масовою участю заохотити обох виконавців до дальшої праці на цій ділянці.

— **„Месіянізм — головна проблема славянського думання і його відношення до німецького ідеалізму".** На цю тему виголосив 20. ц. м. реферат в берлінському університеті проф. д-р Іван Мірчук від Українського Наукового Інституту в Берліні. Реферат відбувся заходом Нім. Інституту для закордонних дослідів і Славянського Семинара при вестфальському університеті Вільгельма.

— **Дирекція міських театрів** прохає власників постійних білетів свобідного вступу до Великого Театру та Театру Ріжнородностей, щоби виміновали білети на нові — кожного дня в дирекції від 9—12 год.

— **Із краєвої хроніки.** В Калуші згоріло 7 будинків, шкода до 70.000 зол. — Василь Черкавський, у Дрогобичі, пішов до церкви залишивши без догляду троє дітей. Діти викликали пожежу та подусилися в димі.

— **Помер Чіріков.** У понеділок, 18. січня ц. р. помер у Празі російський письменник Е. Н. Чіріков. На еміграції жив він від 1920 р. Нездужав на рака. Родився 1864 р. Деякі леси Чірікова давали й на українських сценах.

## Біржа.

**Гроші.**

Американський долар 8·91·75—8·92·25, канадійський долар 7·25·00—7·40·00, чеська корона 0·26·50—0·26·55, австрійський шілінг 1·05·00—1·10·00, румун. лей 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·80—0·35·10, швайцарський франк 1·73·80—1·74·00, фунт штерлінгів 30·50·00—31·00·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 2·11·03—2·11·09

Золото: 20 корон 39·50·00—40·00·00, 20 франків 35·80·00—36·00·00, 20 німецьких марок 000·00·00—000·00·00, 10 російських рублів 48·00·00—49·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·38·01—0·38·50, 5 австрійських корон 2·45·00—2·55·00, австрійський фльорен 1·20·00—1·25·00, російський рубель 2·00·00—2·10·00, копійки за рубель 1·00·00—1·05·00.

— **Найкращою забавою** цьогорічного карнавалу будуть безперечно Вечерниці Лісників 23 січня ц. р. в салях Народнього Дому у Львові. Як зачуваємо, вся молодь від 18 до 60 літ вибирається на ті вечерниці, щоби при звуках бадьорого джезу забути про крізу, вексле, тещі і т. п.

— **Наш театр дає маскараду.** Дня 6-го лютого в салях „Народнього Дому" відбудеться традиційна маскарада заходом „Кооперативи Український Театр" у Львові, що веде відомий наш найкращий театр, обєднаний у трупі „Театру ім. І. Тобілевича". Згадана маскарада — єдина в нас у карнаваловому сезоні і має славу найкращої забави. Наше жіноцтво дає звичайно на ній доказ свого вибагливого смаку та гумору. На кожній такій маскараді жюрі розділяє 10 вартісних нагород за найбільше оригінальні костюми. Вступ на маскараду тільки за особистими запрошеннями, які можна дістати в Управі „Кооперативи Укр. Театр" у Муз. Інституті при вул. Шашкевича.

— **Союз Прихильників Національного Музею** у Львові (вул. Мохнацького 42) запрошує цим своїх членів і гостей на перші Збори в суботу 23. січня, 17 год. для вислухання доповідей: — голови Союзу Епископа Івана про „Майбутню працю Товариства"; секретаря Союзу І. Свенціцкого про „Різдво в европейських народів". Добровільні датки гостей призначені на розбудову музею.

— **На будову Національного Музею у Львові** у грудні 1931 р. зложили: 30 зол. гр.-кат. Уряд Парохіяльний Лани — Стрий; по 10 зол. д-р А. Маковський, нотар у Ліску (разом 100), Д. Дяків, нотар у Немирові (разом 90), д-р І. Полохайло з Любачова (разом 30) і д-р О. Коссак з Коломиї; 5 зол. о. В. Мармаш із Зашкова. — У 1931 р. видано на будову 49.545.27 зол., а зібрано 4.576.51 зол.

— **Грабіжники гуляють...** В день йорданського свята в 5. год. ранку прийшов у хату господаря та скарбника молочарні в Ременові, львівського повіту, — Беня, — невідомий грабіжник. Витягнув ніж і домагався, щоби йому віддати всі гроші. Опісля сам забрав скринку, заховану за колискою, разом із 700 зол. і векслями та відійшов. Скринку знайшли за селом — з векслями, але без грошей. Слідство покищо не виявило, хто був цей грабіжник, що докладно знав місце захованих грошей.

— **Дружина та гра у бріджа.** Світовий мистець гри у бріджа, Кальбертсон, зложив десять заповідей для тих чоловіків, що грають у бріджа: 1. Свою дружину вибери на свого партнера гри. 2. Завжди уважай її за рівну собі — духовим розвоєм. 3. Не забувай ніколи, що вона рахує себе за таку мудру — як ти. 4. Твоє обличча не повинно віддавати за великого щастя та за великого горя. 5. Хвали свою дружину, але не частіше як раз на годину. 6. Памятай, що вона може грати у бріджа краще від тебе. 7. Не висилюйся на дотепи; твоя дружина вже давно виробила собі погляд на тебе. 8. Не роби дружині замітів, не осмішуй її. 9. Коли помилиться при грі, — не дорікай їй, а пригадай собі всі свої життєві помилки. 10. Коли дружина буде тобі дорікати, що ти зробив багато помилок у грі, признай їй рацію...

— **Труднощі торговлі на Радянщині.** Один англійський купець, що довший час перебував на Радянщині, описав свої враження у кількох широких статтях. Оце деякі з фактів, які характеризують господарку більшовиків. Хто купує фунт тісточок, мусить погодитися з тим, що одержить аж пів фунта відпадків, дробин і пороху. Фабрики кидають товари лопатами у вантажні вози, без ніякого опакування, а там вони ломляться на кавальчики. Кількакратне перевантажування зробило своє діло — дальшого знищення. А крамниці заплатили за означену кількість фунтів, бо колиб не приняли товару, то мали би неприємности. У такому стані товар продають, покупці мусять брати його таким, як він є, або не дістануть ніякого. В іншій крамниці не знайдуть кращих товарів, бо всюди є такі самі — з державних фабрик. Хто в Нижному Новгороді купує фунт цукру, мусить купити теж фунт піску. Купець замовив собі посилку цегол, але через помилку одержав ...пісок. Щоби продати непотрібний пісок, продає він цукор під умовою, що покупець візьме теж фунт піску... Хто хоче купити в Одесі пачку тютюну, одержує відповідь, що такої якости покищо забракло, або „десь поділась". Виявилося, що дешевші якости тютюну не появилися на ринку, бо чотири міліони коробок — сплісніли, призабуті в одній складниці.

— **Завіщання міліонера-філянтропа.** У Шікаго помер міліонер-філянтроп Ю. Розенвельд і залишив 20,000.000 долярів спадщини. У завіщанні записав він 11 міліонів добродійним товариствам, 9 міліонів своїм пятьом дітям.

— **Перегони нурців.** Спорт завоював землю, поверхню води, воздух, але мало хто знає, що він добув теж підморські глибини. Маляйські нурці, що без ніякого знаряддя перешукують сміливо морське дно, починають сезон ловлі перлоносних мушель — спортовими змаганнями. Коли почують гасло, скачуть у воду та чимскоріше намагаються зібрати багато мушель і виринають із ними на поверхню. Переможцем виходить той, що вспіє зібрати більше мушель і гарніших. Цей звичай поширився теж між французькими нурцями на военних кораблях у пристанях Східних Індій. Але ці змагання відбуваються в повній зброї, себто в нуркових одягах найновішого зразку. Капітан корабля кидає в море скляні кульки величини волоського горіха. Нурці поринають у воду та пятьнацять хвилин виловлюють їх. Хто найбільше їх добуде — одержить нагороду переможця. Цей спорт дуже знесилює, бо нурці у свому важкому одязі завваються жваво під великим тисненням води та на перегони біжать до кульки, яку завважать. Морське дно на місці змагань освічують яркім світлом рефлектори, а за змагунами слідкують глядачі з корабля. Деколи витягають із води знеселених, омлілих нурців, частіше тікають вони всі, коли біля „спортової площі" появиться рекін.

## Дописи.

ЛУЦЬК. **(Просвіта й хруні).** Не йде гора до Магомета, мусить йти Магомет до гори. Українське населення Луцька та його передмість, не зважаючи на всі привабн, не пішло до „Рідної Хати", біля якої гуртується маленька жменька „казьонних" та „татарських" людей з місцевих шукачів корита. Найбільше невдалим шукачем є голова „Просвіти" п. Петриківський. Лаври п. Власовського (найшов деяку працю в воєвідстві), п. Ковалевського (став лавником) та інших, принятих на „кормленіе" в залежности від ранґи, не дають спокою п. Петриківському. Почав ходити до „Рідної Хати", до „Ниви", на чарку ВУО й Могили — не помогало. Відчини нам двері „Просвіти", уможливи нам, рідноХатським Магометам, підійти до просвітянської гори, до того забороненого для нас місця, де збираються українці, — і благо тобі буде на Луцькій землі й матимеш, чого бажаєш. Помогло. 9. січня п. Петриківський за допомогою трьох молодих людей, що подають добрі надії, несподівано для публики ввів до „Просвіти" на вечірку пп. Певного, Маслова й інших з цього гуртка. Чи одержить тепер п. Петриківський посаду і чи буде переведена дезинфекція „Просвіти" після цієї вечірки, покаже майбутнє. А покищо зле пахне.

Спортовець.

—o—

## ✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Українське Лікарське Товариство повідомляє отсим про смерть **д-ра Омеляна Лебедовича,** лікаря в Мостиськах, що наступила дня 20. січня 1932. Похорони відбудуться в пятницю, 22. січня 1932 в Мостиськах.

—o—

## Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 20.І. 1932 р. за масло експортове та десерове пріма 3·20 зол., за літру молока 19—20 сот., літру сметани 1·10 зол., вопу... 5·20 зол.

# ОГОЛОШЕННЯ

## Театри.

**Великий Театр**

Четвер, 21. січня, год. 8. веч. „Чорна жінка зі сонетів" (Б. Шова), та „Вовки в ночі". (Комедія Тал. Рітнера).

**Театр Ріжнородностей.**

Четвер 21. січня в год. 8. веч. „Роксі".

## Кіна.

**АПОЛЬО** „Удави, удави"!

**КАСІНО:** Звукова версія „Бен Гур".

**КОПЕРНИК:** „Пригоди Томи Соєра" (з Джекі Куґеном).

**ЛЕВ:** „Дівча з над Волги".

**МАРУСЕНЬКА:** „Пригоди Томи Соєра" (з Джекі Куґеном).

**МІРАЖ:** „Княжна Олляля" (Марлена Дітріх), „Маскота" (Ір. Ґрін).

**ОАЗА:** „Парада кохачів" в гол. ролі Мор. Шевальє.

**ПАН:** „Трагедія жінки, дружини та матері" („Її хлопчик").

**ПАЛЯС:** „Конгрес танцює".

**ПАСАЖ:** „Подвійна гра", „Самба" („Муринське кохання") та звуковий додаток.

**ПРОМІНЬ:** „Дальші Тарзанові пригоди" (II. серія).

**СОНЦЕ:** „Жінка, яка бажає гріху".

**СТИЛЕВЕ:** „На Сибір".

**УТІХА:** „Жінка в полумі" (Ольга Чехова), „Білі індіяни".

**ХИМЕРА:** „Веселий поручник" (Мор. Шевальє).

## Програма радіо.

**Пятниця, 22. січня 1932.**

**Ляйпціґ** (259,3) 22.10 Танкова музика. **Моравська Острава** (263,4) 19.00 Концерт. **Брно** (341,7) 19.00 Рос. пісні. **Льондон** (355,9) 22.15 Пісоньки. **Гельсінґфорс** (368,1) 18.15 Хор. **Гамбург** (372,2) 17.20 „Невідомі звірі". **Букарешт** (394,2) 21.15 Концерт. **Берлін** (418) 17.40 Література. **Рим** (441,2) 4.00 Оперетка. **Лянґенберґ** (472,4) 17.00 Концерт. **Прага** (488,6) 19.15 Пісні. **Мілано** (501,7) 21.20 Концерт. **Брюсели** (509,3) 13.15 Ґрам. кружки. **Відень** (517,2) 16.20 „Звізди та призначення". **Рига** (525,4) 19.30 Концерт. **Мінхен** (532,9) 18.55 „Людина та господарство". **Будапешт** (550,5) 17.00 Концерт.

**Субота, 23. січня 1932.**

**Ляйпціґ** (259,3) 20.30 Кабарет. **Льондон** (355,9) 23.35 Танкова музика. **Гамбург** (372,2) 16.00 Концерт. **Букарешт** (394,2) 20.30 Військова музика. **Рим** (441,2) 21.00 Опера. **Лянґенберґ** (472,4) 16.20 „Мешкання в Зєдинених Державах". **Прага** (488,6) 18.25 „Віденська баляда". **Мілано** (501,7) 23.00 Танкова музика. **Брюсели** (509,3) 22.00 Вечір пісні. **Відень** (517,2) 19.30 Хор. **Рига** (525,4) 22.00 Нова танкова музика. **Мінхен** (532,9) 16.10 „Подорож до східної Азії".

## ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

**Четвер, 21. січня 1932.**

**Львів** (380,7) 11.45 Перегляд преси ПАТ. 11.58 Час із Варшави. 12.10 Про погоду дня. 12.15 Броварний ячмінь. 12.35 Концерт. 15.05 Ґрам. кружок. 15.25 „Серед книжок". 15.40 Ґрам. кружок. 15.50 „Про старий мороз". 16.20 Ґрам. кружок. 17.10 „Струсині пера". 17.35 Концерт. 18.35 Розмова із „блакитними". 18.50 Всячина. 19.15 Листування. 19.25 „Знову на давні часи". 19.45 „Залізничий музей". 20.15 Легка музика. 22.10 Ґрам. кружок. 22.30 Танкова музика.

**Пятниця, 22. січня 1932.**

**Львів** (380,7) 11.45 Перегляд краєвої преси ПАТ. 11.58 Час із Варшави. 12.10 Ґрам. кружок. 13.10 Про погоду дня. 15.00 Ґрам. кружок. 15.25 Виклад для вчителів. 15.45 Грошева біржа. 16.40 Ґрам. кружок. 16.55 Навчання англійської мови. 17.10 „Бісмарк і Польща". 17.35 Концерт. 18.50 Всячина. 19.10 „Право великого". 19.30 Спорт. 19.35 Ґрам. кружок. 19.45 Радієвий щоденник. 20.00 Музична гутірка. 20.15 Концерт. 22.50 Танкова музика.

## ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

**„Заграва" укр. театр І. Волощука, Стрий.**

22. І. — „Для щастя".
23. І. — „За друзі своя".
24. І. — „Запорожець за Дунаєм".

Гостинний виступ д-ра Василя Тисяка.

**Загальні Збори** Т-ва Катехитів відбудуться дня 2. лютого в год. 10. рано в Марійськім Товаристві вул. Сикстуська 39 а у Львові з отсим порядком: 1) Відкриття зборів. 2) Звіти. 3) Вибір нового Виділу. 4) Внески. Попередить Служба Божа за усопших членів в год. 9. в каплиці Малої Семинарії. **о. Л. Лужницький,** голова, **о. Ал. Бучацький,** секретар.

**Пригадка.** Звичайні Загальні Збори Українського Лікарського Товариства відбудуться дня 23. січня 1932. в год. 18.30 в домівці Товариства, вул. Гродзіцьких ч. 4.

**ОГОЛОШЕННЯ ЛІЦИТАЦІЇ.**

**В днях 25., 26. і 27. січня ц. р.**

відбудеться в Городськім Суді в Щирці в год. 9. рано

**ПУБЛИЧНА ЛІЦИТАЦІЯ РЕАЛЬНОСТЕЙ,**

що є власністю Конкурсової Маси Т-ва Задаткової Каси в Щирці.

Потрібні вияснення дає підписаний Завідатель Конкурсової Маси.

**Д-р Герман Гермелін,**
адвокат у Щирці к. Львова.



За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів Ринок 10